

Объёмы производства говядины из года в год сокращаются все большими темпами. Ситуация в птицеводстве и свиноводстве не многим лучше, однако ассортимент колбасных изделий, предлагаемых на рынках, постоянно расширяется. В связи с этим возникают вопросы, связанные с сырьевым составом продукции. Большинство отечественных производителей, благодаря использованию ГМО - сырья, отсутствия обязательного маркирования, получают существенное преимущество перед конкурентами и обеспечивают для своего бизнеса сверхприбыли. Например, введение маркирования может повлечь за собой существенное снижение потребительского спроса на такую продукцию, и в итоге, привести к потере определенного круга потребителей, отдающих предпочтение высококачественной натуральной продукции.

В заключении необходимо отметить, что полный отказ или введение частичных ограничений на использование генетически-модифицированной продукции способствовало бы развитию сельского хозяйства Украины в направлении производства высококачественного, экологически чистого, натурального сырья, спрос, а главное цена на которое во всем мире стремительно растет.

Научный руководитель – ст. преподаватель Гридин А.В.

ПОРІВНЯННЯ МЕТОДІВ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

**Логінова К.С., студентка,
Харківський національний економічний університет**

Тіньова економіка являє собою сферу економічної активності, яка направлена на отримання прибутку від забороненої економічної діяльності.

Тіньовий сектор негативно впливає на економічний розвиток та економіку в цілому, а її великі обсяги становлять загрозу економічної безпеці держави. Для того, щоб вчасно розробити необхідні заходи для скорочення та регулювання, необхідно визначати яким є обсяг тіньового сектору. В даному розрізі особливо актуальним є розгляд методів розрахунку рівня тіньової економіки, тому що на дане питання немає однозначної точки зору.

Основою для вивчення питань тіньової економіки стали праці

К. Харта, П. Гутманна, Е. Фейга, Е. де Сото [2, с. 17]. Серед вітчизняних вчених дана проблематика відображена в працях В. Гейця, В. Базилевича, В. Мандибури, З. Варналія, І. Мазур та інших.

Всі методи, які використовуються в країнах з ринковою економікою, діляться на: непрямі, прямі і змішані. Непрямі - це методи, які використовуються на основі вже знайденої інформації, яка використовувалася для інших досліджень. Прямі методи - це методи, для яких спеціально проводилися емпіричні дослідження. І змішані - це методи, які використовують і ту, й іншу інформацію.

Результати розрахунків показують, що прямі методи дають досить надійні, проте декілька занижені результати. Непрямі методи дуже різні. Деякі з них, особливо монетарні, можуть застосовуватися тільки при повному розвитку грошових відносин. Крім того, гіпотези, що лежать в основі монетарних методів, в певній мірі умовні. Методи, пов'язані з аналізом ринку праці, характеризуються тимчасовим розривом між подіями і їх виміром. У цілому непрямі методи, а також методи прихованих змінних, м'якого моделювання, структурний метод дають завищену оцінку тіньової економіки.

Всі методи мають як переваги так і недоліки. Перевагою прямих (мікрометодів) є використання агрегованих величин, але разом з тим дуже важко отримати інформацію від досліджуваного суб'єкта і вона завжди буде суб'єктивною. Їх основні недоліки: складність збору даних і навмисне перекручування інформації, отриманої при опитуваннях населення.

Західні економісти надають перевагу макрометодам (найбільш популярним є монетарний метод оцінки масштабів тіньового сектора). Але для країн з перехідною економікою використання макрометодів ускладнене через високі темпи інфляції, подорожчання цін на енергоносії тощо. Тому більш прийнятний для України – це метод «м'якого моделювання» та «прихованих змінних».

При методі «м'якого моделювання» використовуються наступні дані: рівень оподаткування та сплати податків, рівень зайнятості та тривалість робочого тижня. Будується рівняння регресії та визначається питома вага кожного коефіцієнта. Недолік цього методу в тому, що він дає тільки порівняльну характеристику масштабів тіньової діяльності, а не її розмір, хоча б у відсотках до ВВП. Більш того, результати аналізу багато в чому залежать від правильності вибору факторів і їх питомих ваг [1].

Сутність методу «прихованих змінних» полягає у припущенні, що тіньову економіку, як значення, виміряти неможливо. Але вона

залежить від деяких детермінантів та індикаторів. Саме їх залежність визначає обсяг тіньового сектору.

Макрометоди дають можливість отримати більш об'єктивні результати шляхом аналізу та порівняння статистичних даних. Але агреговані показники, за якими проводиться аналіз дають завищені результати, також великий вплив мають фактори, що не мають відношення до тіньової економіки [1].

Наразі в Україні розраховується інтегральний показник визначення рівня тіньової економіки. В даний показник входять такі методи: монетарний, фінансовий, електричний методи, метод "витрати населення - роздрібна торгівля" та метод збитковості підприємств. В більшості своїй вони є непрямими методами, тобто не достатньо точними.

Отже, нажаль вся різноманітність методів не приводить до визначення одного найбільш достовірного. В залежності від того прямі методи чи непрямі, кожен має один головний недолік. Зазвичай, для прямих методів притаманно дефіцит необхідних даних для підрахунку.

Непрямі методи будуються на офіційній статистиці, яку, при умові, що країна має високий рівень корумпованості на всіх «поверхах» влади, також будуть не точними через задалегідь приховану реальну статистику. Вибір методу підрахунку залежить від конкретної економічної ситуації в конкретній країні. В умовах же, коли відсутні статистичні матеріали, найкращим є комбінування кількох методів.

Література.

1. Мазур І.І. Детінізація економіки України: теорія та практика / Монографія. К.: ВПЦ "Київський університет". - 2006. - 329 с.
2. Кривуц Ю.Н. К проблемам измерения теневой экономики [Електронний документ] / Ю.Н. Кривуц// Вісник міжнародного слов'янського університету. — Харків : серія «Економічні науки» . — Т. XI. — 2008. — № 1. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VMSU/econ/2009_1/09kyunuyi.htm
3. Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки [Електронний ресурс] : від 18.02.2009 № 123 / Міністерство економіки України. — 2009. — Режим доступу : www.me.gov.ua/file/link/135879/file/Metod_TinEk.doc

Науковий керівник – д.е.н., професор Українська Л.О.